

medzinárodné právo súkromné

Obligačný štatút:

Určenie rozhodného práva pre zmluvné záväzky

Eubica Gregová Šíricová

Obligačný štatút

- ▶ **záväzkový vzťah** (§ 488 OZ): právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká *právo na plnenie (požadávka)* od dlžníka a dlžníkovi vzniká *povinnosť splniť záväzok*
- ▶ **obligačné dôvody** (§ 489 OZ):
 - z právnych úkonov, najmä zo zmlúv (ale aj z jednostranných úkonov),
 - zo spôsobenej škody,
 - z bezdôvodného obohatenia,
 - iných skutočností predvídaných zákonom.
- ▶ **základné *causae obligationem*** v modernej civilistike:
 - zmluva,
 - delikt,
 - bezdôvodné obohatenie,
 - bezpríkazné konanie,
 - culpa in contrahendo.

Závazky zo zmlúv

▶ 2 druhy:

- záväzok na plnenie zmluvy (záväzok dodať tovar)
- alebo
- záväzok vzniknutý z porušenia zmluvy (nárok na náhradu škody)

Právna úprava:

- ▶ REGULATION (EC) No 593/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 17 June 2008 on the law applicable to **contractual** obligations (Rome I)
- ▶ REGULATION (EC) No 864/2007 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 July 2007 on the law applicable to **non-contractual** obligations (Rome II)
- ▶ [Convention on the law applicable to traffic accidents](#) (Hague, 1971)
- ▶ Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej doprave - CMR
- ▶ [Convention on Contracts for the International Sales of Goods](#) (Vienna, 1980) – CISG
- ▶ ZMPSaP

Pramene: časové účinky

▶ Do 1. 8. 2006:	▶ ZMPS
▶ 1. 8. 2006 – 17. 12. 2009:	▶ Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky – Rímsky dohovor ,
▶ + v otázkach, ktoré ním nie sú upravené: ZMPS
▶ Od 17. 12. 2009:	▶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I)
▶ + v otázkach, ktoré ním nie sú upravené: ZMPS

Paralelne sa prednostne uplatňujú medzinárodné zmluvy unifikujúce kolízne normy (dopravné nehody, rodičovské práva a povinnosti...)

Vecný rozsah aplikácie nariadenia

▶ Pozitívne vymedzenie:

- ▶ *uplatňuje sa na situácie, v ktorých dochádza k stretu rôznych právnych poriadkov pri zmluvných záväzkoch v občianskych a obchodných veciach* (čl. 1 ods. 1)
- ▶ „stret rôznych právnych poriadkov“ *verzus* vnímanie „cudzieho prvku“ podľa slovenskej teórie MPS: cudzím prvkom (v zmysle nariadenia) je aj voľba cudzieho práva v inak čisto domácej situácii – nemožno však obísť domáce kogentné normy (čl. 3 ods. 3), obdobná formulácia pre prípad kogentných noriem práva Spoločenstva (ods. 4)
- ▶ čo je to zmluvný záväzok?
 - pojem nariadením nevymedzený
 - potreba autonómneho výkladu
 - podporne výklad ESD k paralelným pojmom nariadenia Brusel I

Vecný rozsah aplikácie nariadenia

▶ Negatívne vymedzenie:

- ▶ daňové, colné a správne veci
- ▶ osobný stav a právna spôsobilosť fyzických osôb
- ▶ záväzky vyplývajúce z rodinných, manželských a dedičských vzťahov
- ▶ záväzky vyplývajúce zo zmeniek, šekov a dlžobných úpisov a iných prevoditeľných cenných papierov
- ▶ rozhodcovské zmluvy a dohody o voľbe súdu
- ▶ otázky právnej subjektivity a vnútornej správy obchodných spoločností
- ▶ záväzky vyplývajúce z rokovaní pred uzavretím zmluvy (*culpa in contrahendo* je predmetom nariadenia Rím II)
- ▶ a ďalšie v zmysle čl. 1 ods. 2

Mechanizmus určovania rozhodného práva

- ▶ **Základný pilier - sloboda strán zvolit' si rozhodné právo:**
- ▶ „Zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany.“ (čl. 3 ods. 1)
- ▶ **?** je možné ako rozhodné určiť právo nečlenského štátu? ak k voľbe nedošlo, je možné, že kolízna norma odkáže na právo nečlenského štátu?
 - ▶ „Právny poriadok určený podľa tohto nariadenia sa uplatní bez ohľadu na to, či je, alebo nie je právnym poriadkom členského štátu.“ (čl. 2)
- ▶ **?** je možné ako rozhodné určiť právo neštátnej povahy (zásady UNIDROIT, princípy európskeho zmluvného práva..)?
 - ▶ „(13) Toto nariadenie stranám nebráni v zahrnutí odkazu na právny poriadok neštátnej povahy alebo na medzinárodný dohovor do ich zmluvy.“...možný výklad: ich uplatnenie len v rámci dispozitívnych noriem rozhodného práva, (je nutné určiť rozhodné právo „štátneho pôvodu“ a aplikovať jeho kogentné normy)

Mechanizmus určovania rozhodného práva

- ▶ **Základný pilier - sloboda strán zvolit' si rozhodné právo (pokrač.):**
- ▶ podmienky na realizáciu voľby práva:
- ▶ „výslovná alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu“
- ▶ **?** sporná otázka významu voľby súdu: znamená voľba súdu zároveň aj voľbu práva?
 - ▶ „(12) Dohoda medzi stranami o výlučnej právomoci jedného alebo viacerých súdnych orgánov členského štátu na rozhodnutie sporov vyplývajúcich zo zmluvy by mala byť jedným z faktorov, ktoré treba zohľadniť pri rozhodovaní, či voľba práva bola jasne preukázaná.“
- ▶ **?** existuje možnosť štiepenia obligáčného štatútu?
 - ▶ „Zmluvné strany si môžu zvolit' právny poriadok, ktorým sa bude spravovať celá zmluva alebo len jej časť“
- ▶ strany majú možnosť uskutočnenú voľbu kedykoľvek zmeniť.....

Mechanizmus určovania rozhodného práva

▶ **Rozhodné právo pri absencii voľby:**

- ▶ nariadenie stanovuje **4 osobitné zmluvné typy** so špeciálnou kolíznou úpravou:
 - i. zmluvy o preprave
 - ii. spotrebiteľské zmluvy
 - iii. poisťné zmluvy
 - iv. individuálne pracovné zmluvy

- ▶ ak zmluva nespadá pod žiaden z týchto 4 zml. typov, článok 4 ods. 1 prináša hraničné určovatele pre 8 zmluvných typov, napr.:
 - ▶ a) *zmluva o predaji tovaru sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu predajcu;*
 - ▶ b) *zmluva o poskytovaní služieb sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu poskytovateľa služieb;*
 - ▶ c) *zmluva, ktorej predmetom je vecné právo k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, sa spravuje právnym poriadkom krajiny, kde sa nehnuteľnosť nachádza;*

Mechanizmus určovania rozhodného práva

▶ **Rozhodné právo pri absencii voľby (pokrač.):**

- ▶ Ak zmluvu nemožno zaradiť do jedného z vymedzených typov alebo ak sú jej prvky pokryté viac ako jedným z vymedzených typov, mala by sa spravovať *právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu strany, ktorá má uskutočniť plnenie charakteristické pre zmluvu.* (čl. 4 ods. 2)
- ▶ **"úniková klauzula"** (čl. 4 ods. 3):
 - ▶ Ak je zo všetkých okolností veci zrejmé, že zmluva má zjavne užšiu väzbu s inou krajinou, než je krajina uvedená v odseku 1 alebo 2, uplatní sa právny poriadok tejto inej krajiny.
 - ▶ *„(19) S cieľom určiť túto krajinu by sa malo okrem iného vziať do úvahy, či predmetná zmluva má veľmi úzku väzbu s inou zmluvou alebo zmluvami.*
- ▶ V prípade absencie voľby, **ak rozhodné právo nemožno určiť** buď na základe skutočnosti, že zmluvu nemožno zaradiť do jedného z vymedzených typov, alebo na základe právneho poriadku krajiny obvyklého pobytu strany, ktorá má uskutočniť plnenie charakteristické pre zmluvu, na zmluvu by sa mal vzťahovať *právnym poriadok krajiny, s ktorou má najužšiu väzbu.* (ods. 4)

Úprava súvisiacich otázok

- ▶ **Imperatívne normy**
 - ▶ **Vecná a formálna platnosť**
 - ▶ **Rozsah použitia rozhodného práva:**
 - ▶ 1. Rozhodným právom pre zmluvu podľa tohto nariadenia sa spravuje najmä:
 - ▶ a) jej výklad;
 - ▶ b) plnenie zmluvných záväzkov;
 - ▶ c) v rozsahu právomoci udelennej súdu procesnými normami, dôsledky porušenia týchto záväzkov, vrátane stanovenia výšky náhrady škody, ak sa určuje na základe právnych predpisov;
 - ▶ d) rôzne spôsoby zániku záväzkov, preklúzia a premlčanie;
 - ▶ e) dôsledky neplatnosti zmluvy.
 - ▶ 2. Vo vzťahu k spôsobu plnenia a opatreniam, ktoré treba prijať v prípade chybného plnenia, sa prihliadne na právny poriadok krajiny, v ktorej sa plnenie uskutočňuje.
 - ▶ **Právna nespôsobilosť**
 - ▶ **Postúpenie pohľadávky, zákonná subrogácia**
 - ▶ **Spoločný záväzok, započítanie, dôkazné bremeno**
-

Ďalšie ustanovenia

- ▶ **Obvyklý pobyt**
 - ▶ **Vylúčenie remisie a transmisie**
 - ▶ **Výhrada verejného poriadku**
 - ▶ **Interlokálne kolízie**
 - ▶ **Doložka o preskúmaní**
-

Ďakujem za pozornosť

